

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/262

Sayı : 72079556-610-362
Konu : Soru Önergesi (7/262)

25.07.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 23.06.2023 tarihli ve 1237888 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Muş Milletvekili Sayın Sümeyye BOZ tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/262 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: Cevap Metni (2 sayfa)

Muş Milletvekili Sayın **Sümeyye BOZ**'a Ait 7/262 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine
İlişkin Cevap Metni

Küresel ölçekte kabul edilen görüşe göre, 18 yaşından küçükler “çocuk” ve taraflardan birinin bu yaştan önce yaptığı evlilikler “erken yaşta evlilik” olarak değerlendirilmektedir.

Türk hukuk sisteminde Türk Medeni Kanunu'na göre;

- 18 yaşını dolduran kadın ve erkekler kimsenin rıza ve izni olmadan evlenebilir.
- 17 yaşını dolduran kadın ve erkek anne babasının izni evlenebilir.
- 16 yaşını dolduran kadın ve erkek ise olağanüstü bir durum ve pek önemli bir sebebin varlığı halinde hâkim kararı ile evlenebilir.

Ülkemizde yalnızca resmi nikâhla yapılan evlilikler kanunen geçerli olduğundan bu evlilikler kayıt altına alınmaktadır.

Evlilik yaşı ile ilgili veriler, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi'nden (MERNİS) elde edilmekte, ilgili istatistikler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından belirli dönemlerde yayımlanmaktadır.

Söz konusu verilere göre evlenme oranları;

- 2022 yılında 16-17 yaşında evlenenlerin toplam evlilikler içindeki oranı erkek çocuklar için yüzde 0,12; kız çocukları için yüzde 2 olmuştur. Evlenme sayısına bakıldığında; 2022 yılında 668 erkek, 11.520 kız çocuğu evlenmiştir. Bir önceki yıla kıyasla erken yaşta evlenme sayısı 1.648 kişi ve %13 oranında azalmıştır.
- Kız çocuk evliliklerinde düşüş trendi 10 yıldan uzun süredir devam etmektedir. Erken yaşta evlilik oranının en yüksek orana ulaştığı 2009 yılındaki yüzde 8,1 oranına göre 2022 yılında yüzde 76'lık bir düşüş yaşandığı söylenebilir. Erken yaşta evliliklerin en fazla yaşandığı 2005 yılında 51.944 kız çocuğu evlenmiştir. Bu sayı 2022 yılı itibarıyla yüzde 78 oranında düşmüştür.

Bakanlığımızın kadın ve kız çocuklarının haklarının korunması bağlamında politika önceliklerinden biri de erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadeledir. Erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadeleye ilişkin Bakanlığımızca yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir:

Bakanlığımız tarafından erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele amacıyla gerçekleştirilen en önemli çalışmalardan biri yerel eylem planlarıdır. Erken yaşta ve zorla evlilik olgusunu doğuran etmenler kimi zaman yerle özgü olabildiği için sorunun çözümünü yerelde ve yerel unsurlarla iş birliği ile aramak gerekmektedir. Türkiye'de erken yaşta evlilik oranlarının yüksek olduğu illerde (Ağrı, Aksaray, Antalya, Bitlis, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Iğdır, İzmir/Kiraz, Kahramanmaraş, Kars, Kilis, Mardin, Muş, Nevşehir, Niğde, Şanlıurfa, Van, Yozgat) “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planları” yürürlükte.

Güncel ihtiyaçlar doğrultusunda İl Eylem Planları diğer illere de yaygınlaştırılmaktadır. 2022 yılında Afyonkarahisar, Ardahan, Edirne, Siirt illeri tarafından “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planı” hazırlanmış ve uygulanmaya başlanmıştır.

Eylem planları kapsamında kız çocuklarının okula devamını artırmaya yönelik faaliyetler, farklı hedef gruplara yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetleri, medyaya yönelik faaliyetler, **kız çocuklarını spor yoluyla güçlendirmeye yönelik faaliyetler**, kız çocuklarını rol model kadınlarla buluşturmayı amaçlayan faaliyetler vb. yer almaktadır.

İl Eylem Planları yıllık olarak izlenmekte dönemsel olarak il eylem planı olan iller bir araya gelerek iyi uygulama örneklerinin ve deneyimlerinin paylaşılmamasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Ulusal ve uluslararası çalışmalar doğal afetlerin sonuçlarının dezavantajlı konumda olan bireylerin yaşamlarını daha olumsuz etkileyebileceğini belirtmektedir. Bu alışmalar kriz durumlarının cinsiyet eşitsizliğini derinleştirebildiğini, kadınların ve kız çocuklarının dezavantajlı konumlarını artırabildiğini ifade etmektedir. Bu risklerden biri de erken yaşta ve zorla evliliklerdir.

Türkiye İstatistik Kurumu verileri incelendiğinde depremden etkilenen illerin önemli bir çoğunluğunun aynı zamanda erken yaşta evliliklerin de yüksek oranda yaşandığı iller olduğu görülmektedir. Ekonomik yoksulluk, eğitim ortamından uzak kalma gibi nedenlerin de etkisiyle yaşanan deprem felaketi sonrasında önümüzdeki dönemde deprem bölgelerinde erken yaşta ve zorla evlilik sayılarının artma olasılığının olduğu değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede depremden etkilenen iller başta olmak üzere tüm illerde depremden etkilenen vatandaşlara yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu erevede;

- 81 İl Müdürlüğüne depremden etkilenen vatandaşlara yönelik erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konusunda çalışmalar yapması talimatı verilmiştir.
- Deprem illerinden olup il eylem planı olmayan illere (Adana, Adıyaman, Elazığ, Osmaniye, Malatya) Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planı hazırlama talimatı verilmiştir. Depremden kısmen daha az etkilenen Adana, Osmaniye ve Elazığ illerine 15 Mayıs 2023; Malatya ve Adıyaman illerine 30 Eylül 2023 tarihine kadar süre verilmiştir. Bu illerden Elazığ ve Osmaniye İl Eylem Planını hazırlayıp yürürlüğe girmesi sağlanmıştır. Adana ilinde kısa zaman içinde İl Eylem Planı yürürlüğe girecek olup, Malatya ve Adıyaman illerinde çalışmalar devam etmektedir.
- İl Eylem Planı olan deprem illerine ise (Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, şanlıurfa) faaliyetlerini gerçekleştirirken depremden etkilenen vatandaşların özel durumunu göz önünde bulundurmaları istenmiştir.

Bakanlığımız tarafından erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele amacıyla gerçekleştirilen bir başka çalışma başta kamu görevlileri olmak üzere tüm hedef gruplara yönelik verilen eğitimlerdir. Farklı kurumlarla işbirliği içerisinde başta Bakanlığımız taşra personeli olmak üzere, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatı personeline yönelik “erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele” eğitimleri verilmektedir. İl Müdürlüğümüz personeli tarafından da başta muhtarlar olmak üzere, anne-babalara, gençlere yönelik eğitimler düzenlenmektedir.

Bakanlığımızca IPA-II kapsamında yürütülen “Türkiye’de ocuk Haklarının Desteklenmesi İçin Teknik Yardım Projesi”, Kasım 2021 tarihinde başlatılmış olup, Kasım 2024 tarihine kadar sürdürülecektir. Proje kapsamında, “erken yaşta evliliklerin önlenmesi” proje amaçlarından biri olarak belirlenmiş ve bu çerçevede erken yaşta evliliklerin nlenmesine yönelik farkındalık çalışmaları yürütülecek, farklı hedef gruplarına yönelik bilgilendirici materyaller ve kamuoyuna yönelik kamu spotları hazırlanacaktır.

Ayrıca, şiddet vakaları, dava süreçleri ve sonuçları, illere göre dağılımı konusundaki güncel veriler Adalet Bakanlığı UYAP sistemi, İçişleri Bakanlığı POL-NET ve Jandarma Genel Komutanlığının veri sistemi üzerinde toplanmaktadır.